

על אחדות ואחידות – לפרשת כי תשא

פרשתנו פותחת בנשיאת ראש בני ישראל, במילים 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם' (ל, יב).

האברבנאל מבאר שלאחר שתיארה התורה בפרשיות תרומה – תצוה את הקמת המשכן, מבארת בפרשה זו את הפערים שנדרשו להשלמת מלאכת המשכן. בני ישראל אמנם נטלו חלק נכבד בהקמתו בתרומותיהם, אך נתנו מעט כסף מהשקלים שבידם, משום ששמרו לעצמם מעות לצורך קניה מהסוחרים הגויים שהזדמנו להם במדבר. משראה משה את המחסור בכסף לאדנים, לעמודים ולכלי השרת, נתן לו הקב"ה עצה, לקבץ מהם כסף באופן קל יחסית, כפי שמפורט בפרשה זו.

כי תשא את ראש

על משמעות נשיאת ראש זו, מצינו בדברי חז"ל, שכתבו בפסיקתא זוטרתי: "'כי תשא' חובה, וכן הוא אומר 'וְשָׂא אֶת מִסְפָּר שְׁמֹתָם' (במדבר ג, מ). 'את ראש בני ישראל', אמר לו הקב"ה למשה: במה תרום קרנן של ישראל? ב'כי תשא', שנאמר 'צִדְקָה תְרוּמָם גוֹי' (משלי יד, לד)", וכביאור אור החיים, שלשון 'נשיאות ראש', כפי שאמר יוסף 'ישא פרעה את ראשך' (בראשית מ, יג), **מלשון מעלה**. החוטא גורם בחטאו לכפיפת ראשו, בניגוד לקדושה, שהיא בבחינת נשיאת והרמת הראש, כדוגמת שדה עפרון שעליו נאמר 'וַיִּקַּם שָׂדֵה עֶפְרוֹן' (בראשית כג, יז), ודרשו על כך חז"ל במדרש בראשית רבה (פרשה נח): 'קימה היתה לו'. כוונתו היתה שמשה ירים את ראש בני ישראל, לאחר שחטאו בחטא העגל והושפל ראשם.

התורה כתבה שכשיחפוץ לדעת את מספרם ומניינם, שלא יספור אותם, אלא שכל אחד יתן מחצית השקל וכשימנה את השקלים יידע את מנין בני ישראל. ואכן פרשה זו נאמרה לאחר ראש חודש אדר, כדי להשמיע על השקלים, (כביאור חזקוני) שיביאו לתרומת הלשכה כדי לקנות את הקרבנות שיקריבו החל מראש חודש ניסן, מועד הקמת המשכן ואילך.

כפל המילים בפסוק הראשון 'וְנָתַנוּ... בְּפָקֵד אֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בְּפָקֵד אֹתָם' מלמד על שתי המטרות שהיו לימחצית השקל, כביאור אלשיך. לשיטתו, היה צורך כפול: א. **למנות את בני ישראל**, כדי לדעת כמה נחסר ממנינם, שהיה שישים ריבוא, ועל כך כתוב בתחילה 'בְּפָקֵד אֹתָם' שמורה שכך יהיה בעת הפקידה. ב. **לתת לכל אחד כופר נפש, על עוון העגל**. הקב"ה הורה לאחדם כדי שלא יסתכנו בנגף בספירתם. משמעו של 'בְּפָקֵד אֹתָם' השני שפקידתם עלולה לגרום לנגף, אם תהיה ללא כופר נפש.

התורה הזהירה באופן מיוחד על הנגף, בהקשר למנין בני ישראל, כהסברו של רש"י: "שהמנין שולט בו עין הרע והדבר בא עליהם, כמו שמצינו בימי דוד". הנגף אינו כעונש על עבירה, אלא דבר טבעי, ולכן הצטוו שלא למנות לגולגלות. הם יתנו מחצית השקל, ומשה ימנה את השקלים כדי לדעת את מניינם.

מדוע נותנים מחצית השקל?

ביאורים רבים נכתבו מדוע נותנים 'מחצית השקל'. ניתן למצוא רמז, כפי שביאר הרא"ש, שכתב: "למה ציווה על מחצית השקל, לא פחות ולא יותר? ויש לומר, לפי שישקל עולה בגימטריה 'נפש' (=430) והקב"ה ברחמיו מטה כלפי חסד ומכפר על עוון חצי הנפש, ואם כן היה מחצית השקל כופר פדיון על חצי הנפש".

רש"ר הירש התייחס לענין ה'מחצית', שמלמדת על **תרומתו של היחיד**, שגם אם תהיה שלמה בתכלית, **לעולם לא תוכל להיות דבר שלם**. פעולתו של יחיד היא רק מקצת דבר. **כדי שפעולתו תהיה שלמה, יש צורך גם בהתמסרות אחרים, שנדרשים לתרום למען הדבר השלם**.

התורה מזהירה בפסוק נוסף, 'הַעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה וְהַדֵּל לֹא יִמְעִיט מִמִּחְצֵית הַשֶּׁקֶל' (ל, טו), מדוע? על כך ביאר חזקוני, שבתרומה יש גם מרכיב של כפרה. אם יתרמו תרומות שונות זה מזה, הם לא יהיו שווים בכפרה. ומחדד דעת זקנים מבעלי התוספות: "שלא יוכל העשיר לומר: חלקי גדול במקדש יותר ממך".

במצות 'מחצית השקל' נצטוו על תרומה אחידה, לא פחות ולא יותר. למדים אנו מכאן עיקרון חשוב, שלימות ואחדות בעם ישראל ניתן ליצור רק לאחר קביעת אחידות, כדי שלא יתאפשר לאיש להפגין עליונות על פני זולתו.

office@shaalti.co.il – **לתגובות**

הכותב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים 'תורתך שאלתי' על התורה, 'כי ישאלך' – על הגדה של פסח, 'מה שאלתך' – על מגילת אסתר.

לרעיונות יפים על פרשת כי תשא, ניתן להיכנס בקישור

<https://did.li/yXM5q>

לעיון והורדת גליון תורתך שאלתי - פרשת כי תשא, בקישור

<https://shaalti.co.il/?p=7706>